

Terezín - „konečné řešení“

Židovský památník v Terezíně

Foto Tomáš Riedel

Věnováno obětem nacistické perzekuce během druhé světové války.

Obsah

Úvodní slovo	4
Rozhovor s Michalem Štěpánkem	5
Příběh matky	6
Příběh otce	7
Příběh syna	9
Poslední motýl	10
Vůdce daroval židům město	13
Co říct na závěr?	15
Literární zdroje	16
Autoři projektu	17

Vstup do Malé pevnosti

Foto Tomáš Riedel

Kolik utrpení museli lidé snést, v jakých otřesných podmínkách vězni žili.

Úvodní slovo

Město Terezín pojmenoval císař Josef II. po své matce, císařovně Marii Terezii. Přibližně o sto šedesát let později plnilo úlohu „konečného řešení“. Dnes stačí zadat do vyhledávače Google slovo Terezín a okamžitě se na člověka vyhrnou nejrůznější informace a odkazy na existenci Terezína od jeho založení až po současnost. Kdo se zajímá o konkrétní historické období města, musí vybírat, třídit a vstřebávat vše, co se dozví. A hlavně o tom všem přemýšlí. Čím víc se dozvídá, tím víc otázek si pokládá. My jsme se rozhodli jít cestou hledání odpovědí na některé naše otázky. Nakonec jsme si do našeho projektu zvolili tři zdroje informací o Terezíně z období druhé světové války, které nás nejvíce zasáhly.

V prvním případě jsme v rozhovoru s Michalem Štěpánkem měli možnost vyslechnout vzpomínky na jeho rodiče, kteří se do Terezína dostali nedobrovolně. Hovořili jsme s ním i o tom, jak jejich životní příběhy ovlivnily jeho život již v míru.

Ve druhém případě nás zaujal hraný film Poslední motýl, který natočil režisér Karel Kachyňa a jehož děj vypráví o přípravě dětského divadelního představení v terezínském ghettu, které mělo přesvědčit návštěvu Červeného kříže, jak se v něm židům dobře žije.

Doslova šokující pro nás bylo zjištění o existenci německého propagandistického dokumentárního filmu z roku 1944 Vůdce daroval židům město.

Rozhovor s Michalem Štěpánkem

Michal Štěpánek při rozhovor Foto Tomáš Riedel

Narodil se v roce 1953. Oba jeho rodiče prošli Terezínem, ale každý z nich z jiného důvodu. Židovský původ matky, její životní příběh a osud otce, to vše ho ovlivnilo i v jeho životě. Stal se profesionálním fotografem a ke konci devadesátých let 20. století založil společně se svým otcem

školu Michael. Střední škola a Vyšší odborná škola reklamní a umělecké tvorby se v roce 2016 rozšířila o Vysokou školu kreativní komunikace. Jak sám zdůrazňuje, každý jeho student musí alespoň jednou během svého studia na škole Michael navštívit koncentrační a vyhlazovací tábor v Osvětimi.

Řekněte nám, čím se zabýváte?

Já jsem celý život fotografoval a po revoluci jsem založil výtvarné školy, výtvarné agentury, firmy, mám toho strašně moc.

Kdo byli vaši rodiče a jaký měli osud?

Moji rodiče byli moji rodiče. Táta se jmenoval Zdeněk Štěpánek, matka se jmenovala Marie Štěpánková a ten osud, kvůli kterému děláme tento rozhovor, byl pohnutý. Matka byla židovka, pocházela z plzeňské židovské rodiny a jediná se po válce vrátila z Osvětimi. Zůstali tam všichni její příbuzní. Otec byl také za války zavřený, ale ne za to, že byl žid, ale za to, že byl v odboji.

Příběh matky

Marie Štěpánková

Pocházela ze zámožné plzeňské židovské rodiny, do které se narodila v roce 1921. Vystudovala německé gymnázium v Plzni. V roce 1943 byla s rodiči a bratrem odvezena do Terezína. Rodiče a bratr pak pokračovali do Osvětimi, ze které se nikdo z nich již nevrátil. Z Terezína byla v roce 1944 i ona deportována do Osvětimi. Naštěstí se jí podařilo vrátit se domů. Po válce se provdala za Zdeňka Štěpánka a pracovala jako provozní v restauračním zařízení Raj. Od roku 1965 až do své smrti v roce 1983 byla zaměstnaná jako překladatelka v akademii věd. Specializovala se na překlady z německého, francouzského a anglického jazyka.

Kolik bylo vaší mamince let, když do Československa nastoupil fašistický režim?

Matka byla ročník dvacet jedna, takže když sem přišli Němci, tak jí bylo necelých 19 let.

Kdy se dostala maminka s rodinou do koncentračního tábora?

Jeli do Terezína ve čtyřicátém třetím roce. V tom stejném roce její rodiče, bratr a další příbuzní byli deportováni do Osvětimi a v tomtéž roce byli zplynováni. Matka se tam dostala až v roce čtyřicet čtyři, když už se blížili Rusové. Měla tu kliku, že se plynu vyhnula.

Jak si myslíte, že to vaši maminku poznamenalo?

Já si myslím, že musí všichni vědět, že to je tragédie, kterou nikdo neumí pochopit. Jak se říká, co tě nezabije, to tě posílí. Tak nějakým způsobem žili, ale samozřejmě je to poznamenalo významně. Mluvil o tom například spisovatel Arnošt Lustig, ten doopravdy považoval za velmi důležité o tom mluvit. Moje matka neměla sílu.

Co dělala vaše maminka po válce?

Po válce se provdala za tátu a pracovala

v restauračním zařízení Raj. V roce 1965 jsme se přestěhovali do Prahy a od té doby pracovala v akademii věd.

Příběh otce

Zdeněk Štěpánek

Narodil se rovněž v roce 1921 do rodiny důstojníka Československé armády. V Plzni vystudoval gymnázium. Za svoji činnost v odboji se po svém zatčení nejdříve dostal na půl roku do pankrácké věznice, ze které byl převezen do Malé pevnosti v Terezíně, odtud po ročním věznění pokračoval dál do Drážďan. I jemu se podařilo přežít a vrátit se domů. Po válce působil jako novinář, publicista. Později jako reklamní textař a marketingový specialista. Společně se synem stál u zrodu školy Michael, ve které jako legenda reklamní a umělecké tvorby působil až do své smrti v roce 2007.

V kolika letech se dostal otec do Terezína a jak to probíhalo?

Napřed byl na Pankráci, byl v odboji, někdo ho udal, takže pro něj přišlo gestapo v Plzni do hotelu Intercontinental. Odvezli ho na Pankrác, tam se z něj snažili dostat, kde jsou partyzáni v brdských lesích, naštěstí to nevěděl, takže to ani nemohl říct. Tak mu zřejmě nějak věřili, že toho moc neví, protože napřed dostal sekeru a pak dostal asi patnáct nebo dvacet let. Po půl roce věznění na Pankráci ho převeleli do Terezína. Byl tam rok a pak ho převezli do Drážďan. Zavřený v Drážďanech zažil ten největší nálet Američanů. Jak říkal táta, bylo to nejstrašnější, co zažil, protože tam všechno hořelo a padaly bomby. Dávali si hlavy do záchodů, aby neslyšeli ten kravál. Nakonec to bylo tak hrozný, že Němci šli a otevřeli jim všechny cely. Odtamtud se pak táta vrátil do Česka. To už se blížil konec války, takže se schovával. Pak už teda přišel konec války.

Jak hodně ho to poznamenalo?

Tak všechny to samozřejmě poznamenalo, tu atmosféru u nás doma vnímám dodnes, přesto, že se o tom nemluvilo tak, tak ta atmosféra tam taková byla.

Zúčastnil se otec nějaké odbojové akce?

Byl v odboji, takže se zúčastnil. Ze začátku přenášel nebo předával nějaké zprávy, to už přesně nevím. Myslím si, že daleko významnější je ten samotný fakt, osud těch lidí. Matka strašně trpěla tím, že je židovka, trpěla za války, za fašistů, vlastně i za komunistů. I ta doba komunismu byla taková, jak bych to řekl, nepřející. Za komunistů byli vlastně také židé pronásledováni.

A jak se vlastně tatínek s maminkou poznali?

Znali se z Plzně. Táta mámu znal už před válkou. Zajímavý příběh je, že matka chodila s nějakým panem Bumberou. Jeho táta byl vlastníkem největší chemické fabriky v Ústí. No a on se s ní rozešel, potom, co přišli Němci do Čech. Takže kdyby s ním matka byla, kdyby si ji býval vzal, tak by do toho koncentráku nešla. Táta, když mi to vykládal, říkal, ale zase bys neměl mámu. Nedokázal pochopit, že se k ní tak zachoval, že ji vlastně nechal.

Přežili. Vrátili se. Žili dál. Foto Archiv Michala Štěpánka

Příběh syna

Jaké jste měl dětství?

Docela hezké, moji rodiče byli prima. Dodneška žiji z toho, jaké jsem měl dětství. Snažím o to i pro své děti, protože se domnívám, že dětství je důležité pro další jejich vývoj v životě.

Pamatujete si nějaký moment, na kterém bylo vidět, co zažili vaši rodiče?

To není moment, to je celý jejich životní příběh.

Mluvili vaši rodiče často o svých zážitcích?

Velmi málo, protože speciálně u matky byl zážitek tak strašný, že na to nechtěla vzpomínat. Táta, s ním jsme občas mluvili o tom, jak byl zavřený.

Byl jste se někdy osobně v Terezíně podívat?

Michal Štěpánek Foto Tomáš Riedel

Byl jsem tam několikrát, s tátou jsme tam byli pár let předtím, než zemřel. Zajímavé bylo, co nám ukazoval. Byl v Malé pevnosti, židé byli ve Velké terezínské pevnosti (Hlavní pevnost). Ukázal nám celu, kde byl zavřený, bydlelo jich tam dvanáct a my jsme se

tam sotva vešli čtyři. Byla to taková záhada, že jsem se ptal táty, jak je to možné. Říkal, že nějak to bylo. Pak nám tam vyprávěl příběhy. Vždy se vyskytl nějaký německý důstojník, který ho neměl rád. Kopal ho do zadku a řval na něj. Takže to trochu mému tátovi zůstalo. Občas řval doma. Matka o tom v zásadě skoro vůbec nemluvila.

Vyprávíte ten příběh někdy i svým dětem?

Ano, o to se snažím, ale oni to vnímají jako dávnou minulost. Vím o tom problému, proto jsem se rozhodl, že všichni studenti naší školy musí jednou za ty čtyři roky navštívit Osvětim. Mimochodem, Terezín je proti tomu procházka růžovou zahradou

Poslední Motýl

Le cri du papillon

The Last Butterfly

*Zařadit film **Poslední motýl** do našeho projektu nás napadlo, když jsme si začali o Terezíně vyhledávat informace na internetu. Podmět nám daly informace o vybrání terezínského ghetta jako ukázkového koncentračního tábora pro návštěvu delegace Červeného kříže.*

Několik informací o filmu

Režisér Karel Kachyňa natočil válečný film v koprodukcí Československa, Francie a Velké Británie v roce 1990. Hlavním hrdinou v něm je francouzský mim Antoine Moreau, který se dostane do terezínského ghetta a má v něm připravit a secvičit divadelní představení. Jeho publikum ale nemá být obyčejné. Mají jim být členové inspekční delegace Červeného kříže, na které má život šťastných a spokojených lidí v ghettu zapůsobit. Vše je ovšem podvod, jejich

realita života je katastrofální. Hlavní hrdina se proti tomuto vzepře po svém, k odhalení lži nepotřebuje slova...

Žánr: Válečná drama

Rok vzniku: 1990

Režie: Karel Kachyňa

Scénář: Ota Hofman

Kamera: Jiří Krejčík ml.

Hudba: Alex North, Milan Svoboda

Hrají: Tom Courtenay, Brigitte

Fossey, Freddie Jones, Milan

Kňážko, Josef Kemr, Luděk

Kopřiva, Pavel Bobek, Josef Laufer,

Miloš Skalka, Jiří Lír, Hana

Hegerová, Jitka Molavcová, Martin

Dejdar a další.

(Zdroj: <https://csfd.cz/film/4969-posledni-motyl/prehled>
<https://www.youtube.com/watch?v=5zrYXLpG0p4>)

Návštěva Červeného kříže v Terezíně

Od roku 1943 probíhalo zkrášlování města i některých nařízeních, sedm a půl tisíc vězňů bylo v květnu 1944 z důvodu přelidněnosti města posláno do Osvětimi. Dánové Frants Hvass (zastupoval ministerstvo zahraničí), Juel Henningsen (zplnomocněnec Dánského Červeného kříže) a Švýcar Maurice Rossel (zástupce Mezinárodního Červeného kříže) 23. června 1944 navštívili Terezín. Spolu s nimi přišla i početná skupina vysokých nacistických funkcionářů. Všichni tři pánové napsali o této své návštěvě zprávy, ve kterých byli ve svém hodnocení oba Dánové opatrní, pravá skutečnost nebyla odhalena. Maurice Rossel jako jediný z nich otevřeně ve svých názorech sympatizoval s nacistickou prezentací ghetta. Ve své zprávě napsal: „*Terezínský tábor je konečný tábor, odkud normálně nikdo, kdo jednou vstoupil do ghetta, není odeslán jinam.*“

(Zdroj: <https://holocaust.cz/...cerveneho-krize-v-terezine-1944>).

Co si o obsahu filmu Poslední motýl myslíme my? Každý člen našeho týmu se pokusil vyjádřit svůj názor, tak jak to vnímal a cítil.

Kateřina: Jako první, co mě upoutalo ze začátku filmu, byl Antoine, který byl mim. Říkala jsem si, co to vlastně mim je? Moji představu pohltily různé nápady a během filmu jsem si pod tím představovala skvělého jakoby komika, který hrál, aniž by použil mluvu. Film jsem předtím nikdy neviděla, proto jsem prožívala každou situaci, která tam byla. Nejvíce napjatá jsem byla, když ve filmu k Antoinovi vtrhlo gestapo a vyvedli ho ven. Při sledování průběhů výslechů, jsem si čím dál tím více uvědomovala, jaká to byla krutá a nelidská doba. Z dnešního pohledu už nechápu myšlení člověka, který byl hercem a hrál v představení pro děti gestapu, že doufal v jistotu, že se tím vyhne transportu. Obyčejní lidé neměli šanci a bohužel jim nepomohlo ani to doufání. Připadá mi to tak nespravedlivé... Ve filmu na mě silně zapůsobil i moment, kdy malá Stela ukradla zvonec pro Antoinana, aby mohl zazvonit na začátku představení. A to,

že kvůli tomuhle byla ta holčička potrestaná odchodem do transportu, tomu se mi nechtělo ani uvěřit. Proč se vůbec ti lidé takto chovali k druhým lidem, to opravdu nepochopím nikdy. Pokud člověk nebyl Němec, byl potrestán. Nerozumím tomu a jsem ráda, že jsem měla možnost se podívat a tento film, který mi ukázal další příklad toho, že můžu být jedinečně vděčná za to, že žiju v dnešní době a o dobu, kdy se děly tyto hrůzy se můžu pouze zajímat.

Nela: Film na mě působí velice nelidsky, celý pojednává o hrozných skutečnostech, která se děla v Terezíně. O Terezíně jsem toho slyšela a viděla díky našemu projektu docela dost, ale tento film mě překvapil. Děj filmu spíše připomíná hororový žánr, ale je to realita, která se v této době opravdu děla. Film a události, o kterých už dnes vím, mi pomohly domyslet si, co tam všichni ti lidé prožívali. Naděje, že ještě někdy spatří domov, byla jediná věc, pro kterou v Terezíně žili. Přáním každého, kdo se v této situaci nacházel, bylo, aby se nikdy nepostavil před vlakový transport, který ho odvezl na jistou smrt. Nedokážu si ani představit tu krutost k lidem, kterou film ukazuje. Nechápu, jak je vůbec možné, že v historii lidstva se tohle odehrávalo. Lidé byli mláceni, krutě mučeni a nakonec většinou usmrceni. A to bez rozdílu, ať už to byli muži, ženy nebo děti.

Tomáš: Po zhlédnutí filmu mě velmi udivilo, že je ten film český, protože na tu dobu, kdy se natáčel, je velmi dobrý. Líbilo se mi, že ve filmu byl zapojen i humor, byť v některých chvílích černý. Film ukazuje i natáčení dokumentu pro Červený kříž Vůdce daroval židům město. Bylo jasně vidět, že židé, kteří hráli v dokumentu, byli přesvědčení o tom, že by jim mohla účast v natáčení zlepšit podmínky v Terezíně. Bohužel byli na omylu. Film je dobrá ukázka toho, jaká opatření byli nacističtí Němci ochotni podstoupit pro to, aby vyvrátili informace o příšerných podmínkách v ghettu. Myslím si, že je dobře, že takovýto film, byť smutný, ale pravdivý, existuje a ukazuje lidem hrůzy nacismu a války.

Eliška: Začátek filmu mě nezaujal, ale když jsem ho zhlédla celý, byl doslova šokující. Je v něm vidět, jak hodně tam lidé trpěli. Vím, že v Terezíně se odehrávaly nepředstavitelné hrůzy, ale film mě zaskočil a byla jsem velice překvapená, že až tak krutě se nacisté k židům chovali. Ve filmu je ukázaná šikana na dětech a starých lidech. I malý prohřešek znamenal odjezd transportem na jistou smrt. Lidé si nejvíce přáli přežít. Jak se s židy zacházelo v Terezíně, bylo nelidské, ovšem nedokážu si ani představit, co se dělo v Osvětimi.

VŮDCE DAROVAL ŽIDŮM MĚSTO

13

Der Führer schenkt den Juden eine Stadt

Nacistický propagandistický film natočil pod nátlakem německé správy tábora v Terezíně režisér a herec Kurt Gerron. Cíl filmu byl naprosto jasný. Měla to být ukázka ze života židů, kteří jsou v Terezíně spokojeni, pracují pro Říši, umí se bavit, jsou zásobováni jídlem a hygienická zařízení správně slouží svému účelu, dokonce se mohou židé pravidelně osprchovat. Navíc byly využity kulisy, které byly postaveny v ghettu pro návštěvu zástupců Červeného kříže v červnu roku 1944.

Jak to s dokumentárním filmem a některými jeho tvůrci i aktéry nakonec dopadlo?

Film se na veřejnosti nikdy nepromítal a z jeho původní verze zbyly pouze některé části. Samotný režisér filmu Kurt Gerron, někteří jeho herci a členové štábu skončili svůj život v Osvětimi.

Několik informací o filmu

Původní název: Theresienstadt

Žánr: Propagandistický dokumentární (krátkometrážní) film

Rok vzniku: 1944

Kamera: Josef Čepelák, Ivan Frič, Čeněk Zahradníček

Scénář: Kurt Gerron

Režie: Kurt Gerron, Karel Pečený

(Zdroje: <https://uloz.to/!By55L6Xq/vudce-daroval-zidum-mesto-theresienstadt-der-fuhrer-schenkt-den-juden-eine-stadt-1944-avi>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vúdce_daroval_Židům_město

<https://www.csfd.cz/film/227423-vudce-daroval-zidum-mesto/prehled>)

Hlavní role: Kurt Gerron, Hans Krása, Alfréd Meissner, Pavel Haas, Karel Ančerl, Rudolf Saudek a další.

Na dokument jsme se podívali několikrát a na každého z nás nějakým způsobem zapůsobil. Vyburcoval nás o něm přemýšlet. Zároveň se nám honily hlavou otázky, zda bychom uvěřili tomu, co se v něm ukazuje, jak bychom to příkoří snášeli sami, kdybychom tam museli žít, dokázali bychom žít a nepřemýšlet o tom? Pokusili jsme se na naše otázky odpovědět.

Eliška: Dokumentární film natočený v roce 1944 byl jistě na profesionální úrovni a působil v té době na konkrétní diváky dobře. Dnes už vím, jaká byla v ghettu realita, co za tou vymyšlenou pohádkou všechno bylo. Ve filmu například vidíme, jak mladí muži hrají fotbal a všichni vzorně dbají na svou osobní hygienu. Když si pak představím skutečnost, ve které panovaly

katastrofální hygienické podmínky, především se jednalo o nedostatek vody, hygienických zařízení a pohromou se stal velký nedostatek záchodů, mám husí kůži. Co všechno museli ti lidé přetrpět! Nedokážu si představit, že bych tohle sama byla schopna vydržet. A ani někdo z mých blízkých. Když nad tím stále přemýšlím, tak nechápu, proč jsou někteří lidé až nepředstavitelně zlí, že dokážou provést krutosti jiným živým bytostem.

Tomáš: Pakliže bych se neseznámil s fakty, klidně bych zhlédnutému dokumentu uvěřil. Vypadá totiž dostatečně věrohodně. Některé maličkosti, jako třeba, že se lidé ve filmu většinou nesmějí a vypadají značně vyčerpaně, mě osobně upoutaly. Je hrůzné, že se Němci snažili utajit toto nehorázné porušování lidských práv a bezostyšně šlapali po lidské důstojnosti. V nedávné době jsem byl v Terezíně, byť jen na návštěvě a po tak dlouhé době od těch hrůz, ale bylo to pro mě dost skličující. Sám bych si opravdu tímto projít nechtěl.

Kateřina: Německý propagandistický film byl natočen jako ukázka skvělého života židů v Terezíně. Vím, že realita taková opravdu nebyla. Smutné je, že ve skutečnosti tam židé prožívali strašné věci, které si člověk ani nedokáže představit. Ovšem v tomto filmu bylo lživě ukazováno, jak se tam mají dobře. Kdybych neměla informace, nezajímala jsem o tuto historii, ale žila v té době, tak bych tomu filmu i uvěřila. Myslím si, že o některých ukázkách z jejich života ve filmu, ve kterých se hrál fotbal, chodilo se do knihovny a hlavně se dbalo na osobní hygienu, si mohli židé ve skutečnosti nechat jen zdát. Jsem ráda, že jsem se v této době nenarodila a nemusela jsem touto krutou realitu projít.

Nela: Tento dokument je pro mě jen jedna velká přetvářka. Lidé, kteří v něm hrají, jsou naprosto bezmocní, a proto museli dělat a vlastně hrát přesně to, co po nich tvůrci filmu požadovali. V Terezíně lidé trpěli, nechápu, jak se občas dokázali v některých momentech i usmívat. Záběry na šťastné a spokojené lidi chtěli tvůrci ukázat dalším lidem, německým obyvatelům, ale především se tím chtěli prezentovat v zahraničí, aby tím dali najevo, že zvěsti o těch hrůzách, které se v těchto zařízeních dějí, nejsou pravdivé. Dokument dokazuje, že nacističtí Němci velmi dobře věděli, co špatného lidem dělají, jak je chladnokrevně likvidují, vyvražďují je. Ve filmu se to snažili skrýt, ale aby ulevili svému svědomí, proto ten lživý dokument natočen nebyl.

Co říct na závěr?

V letošním ročníku Příběhy našich sousedů jsme se zaměřili na Terezín, který v době druhé světové války patřil mezi hlavní nacistické koncentrační tábory Říše. Hromadně do něj byli deportováni židé z celé Evropy. Vyhledáváním informací a studiem zdrojů o této době jsme si uvědomili pro nás jednu hlavní životní zásadu. Nejhorší věc, která se člověku může v životě stát je, když mu jiný člověk úmyslně, plánovaně a systematicky ubližuje. V projektu Terezín - „konečné řešení“ jsme snažili najít odpovědi na některé naše otázky. Z rozhovoru s Michalem Štěpánkem jsme se dozvěděli, jak se s traumatem věznění v koncentračních táborech museli vypořádat jeho rodiče a i jak se s tím v životě srovnával on sám. Film Poslední motýl nás upozornil na skutečnost, jakou byla návštěva zástupců Červeného kříže v ghettu, a ukázal nám sílu jedince, který pro odhalení pravdy nepotřebuje ani slova. Dokumentární film Vůdce daroval židům město považujeme za názornou ukázkou německé propagandy. Po seznámení se s těmito skutečnostmi jsme všichni z týmu došli k závěru, že jsme rádi, že žijeme již v jiné době a zároveň věříme, že tu hrůzu nezažijeme.

Literární zdroje:

ČESKÝ SVAZ PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKŮ: Malá pevnost
Terezín. Praha, Naše vojsko 1976

CHLÁDKOVÁ L.: Modlitebna z doby terezínského ghetta, Prayer room
from the time of the Terezin ghetto, Betraum aus der Zeit des Ghettos
Theresienstadt. Nakladatelství Oswald pro památník Terezín 2007

CHLÁDKOVÁ L.: Židovský hřbitov v Terezíně, Der Jüdische Friedhof in
Theresienstadt, Jewish cemetery in Terezín. Nakladatelství Oswald pro
památník Terezín 2004

Autoři projektu: Eliška Kejstová
Štěpán Kupka
Nela Nedbálková
Kateřina Peffková
Tomáš Riedel

Foto: Tomáš Riedel
Štěpán Kupka
Archiv Michala Štěpánka

Zleva: Štěpán Kupka, Michal Štěpánek, Nela Nedbálková, Eliška Kejstová, Slávka Jílková, Tomáš Riedel

Vyrobeno pro Příběhy našich sousedů 2018/2019

HOSTÝNSKÁ
ZÁKLADNÍ ŠKOLA